

Årssektorrappport

UNDERVISNING

1983

ÄRSSEKTORRAPPORT 1983

1. Några drag i det bilaterala samarbetet

1.1 Allmänt

I SIDAs undervisningsstrategi från år 1973 slås fast att utbildning hör intimt ihop med samhället. "För att kunna göra en bättre skola räcker det inte med att själva utbildningssystemet förändras. Även vittgående undervisningsreformer får begränsad betydelse om de inte är led i en förändringsprocess som omfattar hela samhället" (Svensk biståndspolitisk profil. Riktlinjer för utvecklingsbistånd, preliminär utgåva 1973).

Det kan finnas skäl att påminna om detta under perioder av ekonomisk nedgång eller stagnation. Sambanden mellan utbildning och utveckling blir särskilt tydliga när ekonomin stagnerar och konkurrensen om knappa resurser skärps. Många av de länder som får bistånd till undervisningssektorn har ekonomiska problem och detta påverkar samarbetet på olika sätt. Undervisningsbyrå har ställts inför en rad delvis nya frågor som ett resultat av detta. Kraven på skärpa och stringens i dialogen har ökat.

Ett skäl är att länderna ser olika ut och har helt olika förutsättningar att klara kriserna och detta blir tydligt när resurserna inte räcker för fortsatt expansion. Guinea-Bissaus förutsättningar och problem är inte desamma som Zimbabwes eller Sri Lankas. Utbildningsproblem ser därför ut på olika sätt.

Tidigare har det i alla länder förutsatts att det formella utbildningssystemet skulle fortsätta att byggas ut. Resurserna i många länder har emellertid inte räckt till. Tendensen har varit att skolorna varit tvungna att klara sig med allt mindre resurser per elev.

I ett nationellt perspektiv har kostnaderna för utbildningssektorn dock fortsatt att växa. I vissa länder är undervisningssektorns andel 25 - 30 procent av statsbudgeten, jämfört med 14% i Sverige.

Några exempel får illustrera aktuella tendenser;

- reaktionen hos eleverna och elevernas föräldrar kan mycket väl vara att efterfråga mera utbildning än tidigare. Det sker i flera länder. En kris kan öka snarare än att minska efterfrågan på utbildning. Ju sämre alternativen ter sig för den enskilde desto viktigare blir skolan som en språngbräda till ett avlönat arbete.

I länder där nästan alla barn går igenom primärskolan växer efterfrågan på fortsatt utbildning. Länder såsom Botswana, Zambia och Zimbabwe har beslutat att genomföra en nio-årig grundskola för alla. Tanzania har valt att för närvarande inte bygga ut sekundärskolan. Där går endast två procent av dem som slutar primärskolan vidare till statliga sekundärskolor. Trycket på politikerna att bygga ut sekundärskolan är dock stort i samtliga länder vilket bl a visar sig genom att privata sekundärskolor växer upp.

- vissa regeringar kan alltså, trots bristande resurser, finna det angeläget att bygga ut skolväsendet. Det kan bli än mer angeläget i perioder av ekonomisk och politisk förändring. Etiopien är exempel på ett land där regeringen anser skolan vara ett mycket viktigt instrument för att bygga upp och ena nationen. Skolans s k legitimerande, socialiserande funktion blir viktig. Etiopien ligger fortfarande lågt när det gäller andelen inskrivna i primärskolan i jämförelse med omgivande länder. SIDA:s förslag om att bromsa utbyggnaden av primärskolan av ekonomiska skäl och istället satsa på att fler går kvar i primärskolan, har mött ringa förståelse.
- I mycket fattiga länder som Guinea-Bissau, med få inskrivna i primärskolan ökar bortfallet i primärskolan. Förmodligen anser föräldrarna på landsbygden det inte vara lönt att sända barnen till skolan då de tycker att utbildningen är dålig och många elever slås ut redan under första året.
- bristen på resurser har ökat snarare än minskat beroendet av bistånd, särskilt när det gäller import. Zambia och Tanzania kan nämnas som exempel på länder som är beroende av bistånd inte bara för kapitalinvesteringar utan också för import av papper för textböcker och skrivböcker, liksom för råmaterial och reservdelar till yrkesskolor.
- fortsatta satsningar på de sociala sektorerna, undervisning och hälsovård ifrågasätts oftare än tidigare, särskilt av planerare på central nivå i u-länder och inom biståndsgörarna. S k direkt produktiva investeringar anses istället bära få prioritet.

Antagandena om utbildning, särskilt massutbildning, som en tärande sektor i ekonomin motsägs dock av en strid ström av forskningsrapporter, som pekar på samband mellan t ex primärskola och alfabetisering och ökad jordbruksproduktion

Erfarenheterna från fattiga länder såsom Angola, Moçambique och Guinea-Bissau visar att bristen på utbildad personal är en absolut flaskhals för utvecklingen av modernt jordbruk och/eller av industrin. Som kontrast kan nämnas att man i Sri Lanka nyligen hade 4 000 akademiskt utbildade sökande till 25 platser i en utbildning för lärare till handikappade barn finansierad av SIDA. Där är problemet snarast snedbalans i utbildningssystemet. Man har många arbetslösa akademiker

samtidigt som det saknas arbetare med yrkesutbildning.

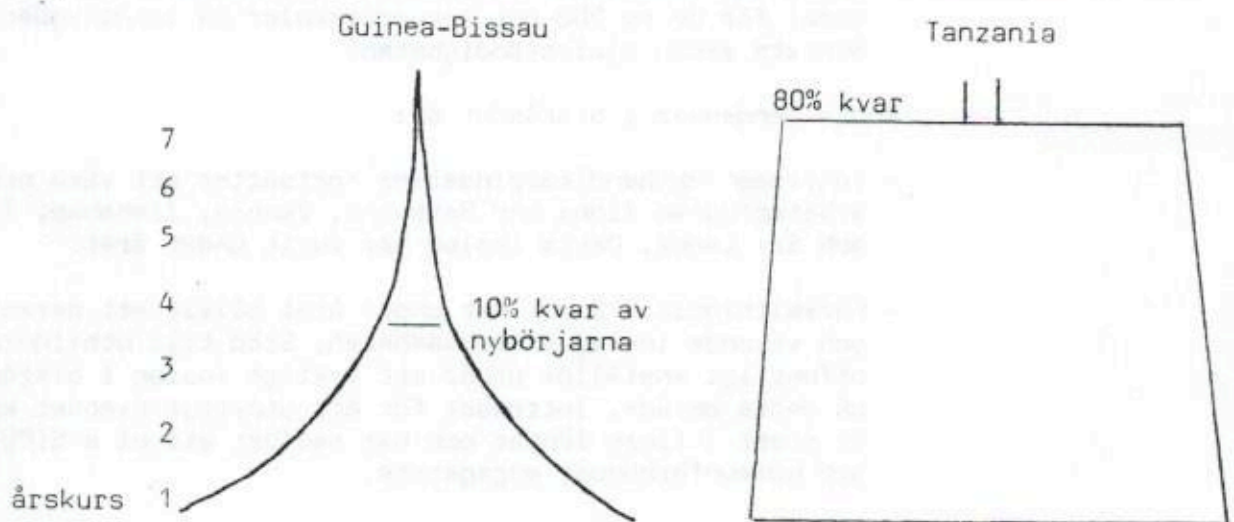
Listan på exempel gör inga anspråk på att vara fullständig. Det som sagts ovan är endast till för att understryka att bilden är långt ifrån entydig. Sambanden mellan utbildning och utveckling är många och sammansatta. Det som i dialogen oftast handlar om brist på böcker och på kvalificerade lärare, elever som slutar i förtid, är i själva verket uttryck för en komplicerad social och ekonomisk verklighet.

1.2 Dialogen

Dialogen måste därför erfarenhetsmässigt alltid föras på två plan. Dels handlar den om praktiska ting och förslag till lösningar på undervisningsproblem dels handlar den om att försöka förstå sociala och ekonomiska faktorer utanför skolan som sätter mycket bestämda gränser för vad som kan åstadkommas enbart med utbildningsinsatser.

Så blir exempelvis frågorna som tas upp i dialogen olika mellan länder som Guinea-Bissau och Tanzania. Båda tillhör världens absolut fattigaste länder men deras skolprofiler ser olika ut. Det kan illustreras på följande sätt

Andelen elever som går vidare till årskurs 7 (s k rekonstruerad skolprofil)

I Tanzania är det i genomsnitt 80 procent av barnen i en årskurs som fullföljer primärskolan. I Guinea-Bissau är det bara 10 procent av dem som börjar som når klass 4 och ännu färre som går ut klass 7. Orsaken till att så många barn slutar redan före fjärde klass kan vara den illa anpassade läroplanen, undervisningsspråket, portugisiska och den examen efter varje läsår som barnen måste klara för att få gå vidare. I Tanzania går barnen automatiskt vidare. Eftersom skolsituationen och därmed problemen i dessa två länder är så olika måste även SIDA:s stöd utformas på olika sätt.

Detta ställer krav på både bredd och djup i kunnandet om undervisningsfrågor, något som undervisningsbyrån gradvis försökt bygga upp.

Dialogen har vidare allt mera kommit att handla om hur man kan finna metoder för att minska kostnaderna per elev samtidigt som kvaliteten hålls uppe och helst förbättras.

Bristen på resurser har lett till en omprövning av konventionella undervisningsmetoder. Några exempel får illustrera detta:

- Tanzania, Sri Lanka och Zimbabwe är, med svenskt stöd, på väg att framgångsrikt genomföra nya och billigare program för att utbilda primär- och sekundärskolelärare. Lärarkandidaterna får börja undervisa direkt på egen hand. Detta kombineras med handledning, fortbildningskurser och korrespondenskurser (se avsnitt 5).
- Indien genomför med stöd från SIDA ett program för primärbildning av ungdomar mellan 9 och 14 år som inte fått plats i vanlig skola. En två-årig utbildning avses motsvara årskurs 1-4. Resultatet hittills är uppmuntrande.
- Lokalt framställda läromaterial, böcker såväl som enkel naturvetenskaplig utrustning stöds bl a i Botswana, Moçambique, Zambia och Zimbabwe. I Zimbabwe har man utvecklat nya läromedel för de ca 500 små sekundärskolor på landsbygden som öppnats sedan självständigheten.

Andra tendenser i biståndet är:

- Intresset för handikappinsatser fortsätter att växa och samarbetsprogram finns med Botswana, Zambia, Zimbabwe, Tanzania och Sri Lanka. Detta inslag har vuxit under året.
- Förvaltningsbiståndet har under året blivit ett permanent och växande inslag i verksamheten. Stöd till utbildning av offentligt anställda utgör ett viktigt inslag i biståndet på detta område. Intresset för att utnyttja svenskt kunnande är stort i flera länder och har medfört att bl a SIPU, SCB och kommunförbundet engagerats.

För första gången i undervisningsbiståndets historia har ett land (Zimbabwe) begärt samarbete med Sverige på bred front för att bygga upp sin kommunala förvaltning.

2. Utveckling av svenska resurser

De initiativ som togs under 1982 har fullföljts. Sålunda deltog 25 svenska utbildningsplanerare i en kurs i Sandö under våren 1983.

Några har deltagit i sektorgenomgångar i studiesyfte och ytterligare uppföljning planeras för 1984. Det är för tidigt att sammanfatta erfarenheterna men nämnas kan att två deltagare rekryterats för planerartjänster (Bangladesh och Zambia) samt att byrån kunnat utnyttja sitt vidgade kontaktnät i Sverige på olika sätt, bl a i samband med studiebesök. Deltagarna var mycket positiva till kursen i Sandö. En slutrapport om kursen har lämnats till SIDA.

Sammandragningar under 1-2 dagar för personer inom vuxenutbildning och utbildning av handikappade har också gjorts. Gensvaret har varit mycket stort.

Detta är resultat av arbetet inom de fackgrupper som sedan flera år tillbaka finns inom undervisningsbyrån.

Samarbetet med svenska institutioner bl a inom det för byråns del avslutade Portugalsamarbetet liksom inom förvaltningsbiståndet har avsevärt vidgat den svenska resursbasen.

Erfarenheten visar att institutionssamarbete och deltagande i konsultuppdrag i u-länder också fungerar som effektiva medel för att utveckla resurser. Kursverksamhet och konferenser, som nämns ovan, är ett viktigt komplement men kan inte ersätta det utvecklingsarbete som sker i den dagliga kontakten med svenska institutioner och enskilda konsulter.

3. Förvaltningsbistånd

Förvaltningsbiståndet är ett delvis nytt och snabbt växande inslag i undervisningsbyråns verksamhet.

Samarbetsprogram finns nu med Botswana, Lesotho, Tanzania och Zimbabwe. Planering av ett program för förvaltningsutbildning i de portugisisk-talande länderna i Afrika har påbörjats.

Samarbetet har kommit att omfatta en rad områden från skuldreglering, skattefrågor och statistikproduktion till förvaltningsutbildning och organisationsutveckling. Gensvaret i programländerna på SIDA:s initiativ har varit stort och det har med hänsyn till kapaciteten blivit nödvändigt att göra avgränsningar av området och att lägga fast prioriteringar. Arbetet på en strategi för förvaltningsbistånd har inletts. Lesothos problem får illustrera innebörden av begreppet förvaltningsbistånd.

Lesothos förvaltning har vuxit snabbt i takt med att staten tagit på sig alltflera uppgifter. Även trycket från den växande skaran arbetslösa ungdomar har bidragit till att förvaltningen byggts ut. Många oerfarna och okvalificerade har anställts vilket inte ansetts ha givit utrymme för delegering och decentralisering. Alltflera avgöranden har samlats på några få nyckelpersoner vilkas arbetsbörda blivit orimligt stor. Centraliseringen har påverkat arbetsmoralen i förvaltningen, negativt, vilket givit ännu mindre utrymme för delegering av beslut. Lesotho vill bryta den onda cirkeln som uppstått. Det skall ske med hjälp av organisationsförändringar, personalutbildning och förbättringar av finansiell planering och kontroll. SIDA kommer att med hjälp

svensk expertis på området, förstärka initiativ i Lesotho. Det första blir en serie seminarier för statssekreterargruppen i syfte att diskutera deras arbetsuppgifter och roll som arbetsledare. Även Lesothos motsvarighet till statskontoret kommer att förstärkas med en svensk och den lesothiska personalen inom enheten skall ges möjlighet till fortbildning.

4. Åtgärder för att stärka fackkunnandet

För att stärka förmågan till dialog och ge en ram för den, är byrån i färd med att göra en översyn av strategien från 1973. Den är nu tio år gammal och mycket har förändrats i programländerna sedan dess. Arbetet är inriktat på att summera erfarenheter av samarbetet under de senaste tio åren och att dra slutsatser om den framtida inriktningen, exempelvis när det gäller program för alfabetisering och metoder för att förbättra kvaliteten och att minska kostnaderna per elev. Byrån utnyttjar såväl erfarenheter av det direkta samarbetet med programländerna, som sina internationella kontakter i detta arbete.

Det mångåriga samarbetet med UNESCOs institut för utbildningsplanering, IIEP, deltagande i den årliga konferensen mellan biståndsgivare (Bellagio-konferensen) har givit en bra översikt över tendenser internationellt. Även kontakterna med Världsbankens utbildningsavdelning har varit värdefulla. Byrån har även haft gott stöd av samarbetet med Institutionen för Internationell Pedagogik i Stockholm. Under året har byrån även, vid en konferens i Berlin om strategier för alfabetisering, varit representerad samt i ett seminarium i Oslo om undervisning och bistånd. Detta kontaktnät med andra givare och med forskare på området är en mycket viktig förutsättning för byråns utvecklingsarbete liksom för personalens fortbildning.

Den största svårigheten är att involvera biståndskontoren i denna process. Det planerade seminariet 1983 för handläggande av undervisningsinsatser fick inställas på grund av bristande resurser, personellt och finansiellt. Resultaten av detta på lång sikt är att allt fackkunnande koncentreras till hemmamyndigheten eller till konsulter. Tendenserna till centralisering i denna bemärkelse har blivit allt tydligare under året. För att motverka detta behöver fackkunnandet på biståndskontoren förstärkas genom bättre utbildning av personalen och/eller genom ett flitigare resande från hemmamyndigheten. Bristen på personal liksom det begränsade reseanslaget sätter emellertid mycket bestämda gränser för detta.

5. Resultat och resultatutvärdering

En rad utvärderingar som påbörjades under 1982 har slutförts under 1983. Ett antal nya har initierats under året. I bilagan finns en översikt över de studier som publicerats.

En intressant studie har gjorts av ett program i Tanzania, som fått svenskt stöd under många år. Studien har gjorts vid Londons universitet.

Då Tanzania 1974 fattade beslut om att alla barn skulle gå i primärskola inom tre år stod man inför problemet att snabbt bilda ca 40 000 lärare för den planerade expansion. Då de reguljära lärarhögskolorna omöjligt kunde utbilda så många lärare startades ett omfattande lärarutbildningsprogram där lärarkandidaterna under hela sin treåriga utbildningstid fick varva korrespondensstudier med praktiktjänstgöring ca 20 timmar/vecka i någon landsbygdsskola. SIDA har lämnat omfattande stöd till detta lärarutbildningsprogram.

Under 1983 har en jämförande studie gjorts mellan lärarhögskoleutbildade och korrespondensutbildade primärskollärare i Tanzania. Såväl de teoretiska ämneskunskaperna som undervisningsskickligheten studerades. Utvärderingen visar att de korrespondensutbildade lärarna ligger väl i nivå med de lärarhögskoleutbildade vad gäller teoretiska kunskaper. Vad gäller förmågan att stimulera och undervisa ligger de markant över.

Korrespondensutbildningen kostar hälften så mycket som konventionell utbildning.

Denna studie kan vara till stor nytta för de många andra länder som planerar att använda sig av korrespondensmetoden vad gäller lärarutbildning eller annan högre utbildning. Undervisningsbyrån strävar efter att vid sektorgenomgångar föra erfarenheterna vidare till andra länder.

En annan studie av allmänt intresse är utvärderingen av slöjdundervisningen i Kenya som genomförs under 1983 och 1984. Genom denna försöker byrån att bedöma vad undervisningen i slöjd i kenyanska sekundärskolor betytt för den enskilde och för samhället. Programmet har fått svenskt stöd sedan mitten av 60-talet, först som del av biståndet till Kenya Science Teachers College, senare som stöd till ett antal sekundärskolor och till tekniska sekundärskolor.

Utvärderingen är av särskilt intresse dels för att programmet fått svenskt stöd under lång tid dels därför att den har ett vidare internationellt intresse.

Satsningar på s k praktiska ämnen såsom slöjd, jordbruk och hemkunskap har under de senaste 20 åren varit en ingrediens i utbildningsreformer i alla programländer. Förhoppningen har varit att det skulle hjälpa mot ungdomsarbetslöshet, minska inflyttningen till städerna och skapa större respekt för manuellt arbete. Efterhand har många börjat fråga om de stora investeringarna i verkstäder, utrustning och lärarutbildning är värda kostnaderna. Utvärderingen i Kenya är en av de första i sitt slag som försöker ge ett samlat svar på dessa frågor.

I övrigt hänvisas till de allmänna kommentarer som gjordes i 1982 års sektorrapport om resultat och resultatutvärdering.

6. Utbildningskomponenter i lantbruks- och industriprogram

Begäran om hjälp från andra byråer har vuxit under året. Kopplingarna mellan landsbygdsutveckling och utbildning har särskilt uppmärksamats exempelvis i Bangladesh, Botswana, Sri Lanka, Moçambique-och-Guinea-Bissau.

Yrkesutbildning i samband med industriprojekt förekommer bl a i Vietnam (Bai Bang) och Nicaragua (gruvutbildning). Det förväntas att byrån skall bidra med fackkunnande. Möjligheterna att göra detta är mycket begränsade på grund av personalsituationen. Detta är en mycket viktig uppgift där byrån har svårt att svara mot de förväntningar som finns inom SIDA.

En kartläggning har dock inletts av utbildningskomponenterna inom industri- och lantbruksprogram som stöds av SIDA.

Syftet är att den skall ge ett bättre underlag för att bedöma effektiviteten av olika former för yrkesutbildning. I förra årets sektorrapport diskuterades för och nackdelar med institutionell yrkesutbildning vis a vis utbildning direkt på arbetsplatsen. Prövning av olika alternativ görs men det är för tidigt att dra bestämda slutsatser. Kartläggningen kommer även att användas som underlag för strategiarbetet.

7. Åtgärder som förstärker det bilaterala programmet

Den ämnesinriktade verksamheten har i år liksom tidigare år inriktats på att stärka de bilaterala programmen, särskilt på tre områden.

Utbildningsplanering

För att medverka till utbildning av planerare - en utbildning som vanligen ej ges nationellt - ger Sverige särskilt stöd till internationella kurser. Genom International Institute for Educational Planning (IIEP), Paris har SIDA i snart 15 år stött ettåriga utbildningsplanerarkurser för cirka 40 studenter från olika länder. På samma sätt ges även stöd till kurser för utbildningsplanering och för statistikutbildning inom undervisningsområdet genom UNESCO. I ett flertal fall ges särskilda skraddarsydda kurser i ett specifikt land. SIDA har sålunda finansierat sådana kurser genom IIEP i Nicaragua, Bangladesh, Tanzania och Zimbabwe. Ett nytt treårigt avtal förbereds. Institutet har ändrat den ettåriga kursen så att mera av arbetet skall äga rum i elevernas hemländer. Man har även antagit nya principer för sitt forskningsprogram. Stödet för IIEP från u-ländernas representanter vid UNESCOs generalförsamling hösten 1983 var massivt.

Utbildning på landsbygden

SIDA söker att tillsammans med mottagarländerna finna olika metoder för utbildning som är relevant för landsbygdens befolkning. Detta kräver ett stort mått av nytänkande. Många försök har gjorts under de senaste åren, vilka har varit mer eller mindre lyckade. Inom ramen för ÄIV finansierar SIDA ett antal projekt för att finna nya metoder för utbildning på landsbygden. Exempel på detta är stödet till den av Patrick van Rensburgs organisation, Foundation for Education with Production, FEP, där han medels rådgivning och metodutveckling skall försöka förena undervisning och produktion. Ett annat område är ett projekt i östra Afrika, som består av rådgivning och metodutveckling genom ILOs försorg. SIDA stödjer också ett annat program som genomförs av ILO i Bangladesh och NEPAL (TRUGA). Detta syftar till att utveckla metoder för att planera och genomföra icke-formell yrkesutbildning anpassad till landsbygdens behov. Verksamheten har under 1983 fortgått som planerat.

Svensk resursbas och yrkesutbildning

Ovan har nämnts SIDA:s stöd till utbildning av svenska utbildningsplanerare som skall arbeta i u-land. Inom ramen för yrkesutbildning har SIDA under många år arbetat på olika sätt att utveckla resursbasen i Sverige. Detta har skett både inom ramen för industribiståndet (Bai Bang-projektet, skogsindustriprojektet i Moçambique och kanske främst småindustriprojektet i Tanzania) och yrkesutbildningsbiståndet. Samarbetet med Utvecklingsfonden i Stockholms Län är exempel på detta. Framförallt det senare ser mycket intressant ut för framtiden. Med ökad utbildning knuten direkt till industrin i mottagarländerna blir nya kanaler aktuella. Kanske kommer systerindustrier även att bli aktuella på utbildningsområdet. SIDA räknar därför med att behöva vidareutveckla svenska resursbasen på detta område och att pröva nya modeller. För att pröva sådana nya vägar reserverades ett mindre belopp från ÄIV-asnlaget. Det har under året använts bl a för att göra det möjligt för deltagarna i Sandökursen att följa med på sektorgenomgångar. Det har också kunnat utnyttjas för att pröva och utveckla svenska resurser särskilt inom finansutbildning och förvaltningsutbildning. Medel har sålunda använts både för extra deltagare i utvärderingar och för direkta utbildningsprogram.

Svenskt bistånd till undervisningssektorn - Utbetalningar till
samarbetsländer (nettoutbetalningar i mkr)

LAND	Totalt t o m 78/79	79/80	80/81	81/82	82/83	Totalt
ANGOLA	5.6	3.1	3.1	22.5	16.2	50.5
BANGLADESH	38.0	12.4	6.4	12.8	18.9	88.5
BOTSWANA	118.0	20.2	18.6	43.8	18.4	219.0
CUBA	191.6	19.7	-	-	-	211.3
ETIOPIEN	174.3	17.8	25.2	31.6	22.8	271.8
GUINEA-BISSAU	5.1	4.2	2.4	4.3	4.1	20.0
INDIEN	67.0	4.8	13.5	15.7	25.4	126.4
KENYA	136.0	13.9	22.1	7.3	14.0	193.1
LESOTHO	4.1	-	-	-0.1	-	4.0
MOCAMBIQUE	5.0	3.3	6.9	9.6	4.4	29.4
PAKISTAN	30.8	-	-	-	-	30.8
PORTUGAL	9.1	3.4	2.9	2.0	1.5	18.8
SRI LANKA	12.3	4.5	6.7	5.9	9.2	38.6
SWAZILAND	34.1	3.0	8.7	10.3	4.4	60.5
TANZANIA	244.8	39.6	52.7	63.3	71.7	472.1
TUNISIEN	89.3	8.2	3.3	0.3	0.1	101.0
VIETNAM	4.1	1.2	-	-	-	5.2
ZAMBIA	45.7	2.3	26.0	7.6	20.4	101.9
ZIMBABWE	-	-	-	48.1	38.5	86.6
TOTALT	1214.9	161.6	198.5	285.0	270.0	2129.5

Svenskt bilateralt bistånd till undervisningssektorn 1982/83
 uppdelat på samarbetsländer och delsektorer 1)

(faktiska utbetalningar i mkr)

DELSEKTOR LAND	PRIMÄR- UNDERV.	SEKUNDÄR- UNDERV.	TERTIÄR- UNDERV.	YRKES- UTBILDN.	VUXEN- UNDERV.	ÖVRIGA PROJEKT	TOTALT
ANGOLA	-	-	-	16.2	-	-	16.2
BANGLADESH	-	-	-	18.9	-	-	18.9
BOTSWANA	3.2	2.5	9.9	2)	1.2	1.6 ²⁾	18.4
ETIOPIEN	22.8	-	-	-	-	-	22.8
GUINEA-BISSAU	2.3	-	-	0.5	0.7	0.6	4.1
INDIEN	21.0 ³⁾	-	-	4.4	-	-	25.4
KENYA	-	-	-	14.0	-	-	14.0
MOCAMBIQUE	-	-	-	2.8	0.5	1.1	4.4
PORTUGAL	-	-	-	-	-	1.5	1.5
SRI LANKA	-	-	-	8.0	-	1.2	9.2
SWAZILAND	3.9	0.5	-	-	-	-	4.4
TANZANIA	18.5 ⁴⁾	0.3	-	27.4	23.6	1.9 ⁵⁾	71.7
TUNISIEN	-	-	-	-	-	0.1	0.1
ZAMBIA	15.6	-	2.6	1.5	-	0.7	20.4
ZIMBABWE	20.6	13.6	-	-	2.8	1.5	38.5
TOTALT	107.9	16.9	12.5	93.7	28.8	10.2	270.0

Fotnoter

- 1) Det bör noteras att uppdelningen på delsektor i vissa fall har blivit ungefärlig, då enskilda insatser ofta täcker mer än en delsektor.
- 2) Personalbistånd förekommer men finansieras från ramar utanför undervisningsstödet.
- 3) Projektet avser icke-formell undervisning för 9-14-åringar.
- 4) I stödet ingår finansiering av skolbokstryckning och papper till Zanzibar (3mkr).
- 5) Här är också inräknat stöd till en forskningsinstitution, BRALUP (1,2 mkr).

EXEMPEL PÅ AKTIVITETER INOM DELSEKTORERNA

Primärundervisning

I Botswana avser insatsen finansiellt stöd till lokal tillverkning av skolmöbler och viss utrustning. Cirka 300 klassrum per år berörs. Stödet till läromedelsutvecklingsenheten resulterar direkt eller indirekt i textböcker och undervisningsmateriel till samtliga de 500 skolorna.

Insatsen i Etiopien innehåller finansiellt och personellt (2 experter) stöd till skolbyggnation och möblering. 350 skolor berörs. 1 500 ton skolbokspapper har levererats.

Insatsen i Indien stöder icke-formell undervisning för cirka 11 miljoner 9-14-åringar varav man nu har nått 2 miljoner. 18 750 ton papper har inköpts för lärobokframställning.

I Tanzania stöds primärundervisningen genom pappersleveranser för textbokstryckning (11 titlar i sammanlagt 3,3 miljoner ex.) och för tryckning av 8 miljoner skrivböcker. Vidare har sammanlagt 13 000 personer deltagit i grund- och fortbildningskurser för lärare. 2 konsulter genomförde under året en utredning av specialundervisningen på primärskolenivå. (19 blindskolor med 550 elever och 4 dövskolor med 268.)

I Zimbabwe ges finansiellt stöd till återuppbyggnad av 600 primärskolor för totalt cirka 400 000 elever.

Sekundärundervisning

De utbetalningar som gjorts till Botswanas sekundärundervisning avser främst försenade räkningar för byggnation av 7-8 sekundärskolor under tidigare sektorstödsavtal. Något nytt stöd till sekundärskolan planeras för när inte.

I Zimbabwe har insatsen gällt byggnation av 5 flyktingsskolor med totalt cirka 7 000 elever (ZIMFEP). Vidare har cirka 1 000 lärare vid 200 sekundärskolor fått bostäder.

Tertiärundervisning

Ett hundratal botswanska studenter har beretts tillfälle att studera vid utländska universitet, de flesta i Afrika.

Stödet till universitetet i Zambia går till telekommunikationsutbildning (1 lärare, elektronikutrustning och ett antal stipendier för studier utomlands) och till lantmätutbildning (2 lärare).

Yrkesutbildning

I Angola består insatsen av byggnation, utrustning, 15 lärare och driftsstöd till en fiskeskola för 97 elever (två-årskurs).

Stödet till Banladesh avser finansiering av byggnation och utrustning till 36 yrkesskolor. 8 lärare och ett mindre stipendiatprogram ingår också.

Insatsen i Tanzania avser främst byggnation, utrustning och lärare (15 st) för en yrkesskola för 420 elever (Moshi VIC).

Vuxenundervisning

Insatsen i vuxenundervisningen i Tanzania avser såväl alfabetisering som folkhögskoleundervisning. Stödet består bl a av papper och tryckeriutrustning för produktion av böcker (6 titlar i 5 miljoner ex) och 7 landsortstidningar. 3000 böcker har köpts till landsbygdsbiblioteken. 12 folkhögskolor har reparerats och utrustats. 3 svenska tryckeriexperter finns i programmet.

Svenskt bilateralt bistånd till undervisningssektorn t o m 1982/83 uppdelat på delsektorer (procentuell fördelning av faktiska utbetalningar i löpande priser).

	Totalt t o m 1978/79	1979/80	1980/81	1981/82	1982/83
PRIMÄRUTBILDNING	21%	29%	32%	46%	40%
SEKUNDÄRUTBILDNING	18	13	17	13	6
TERTIÄRUTBILDNING	5	3	4	2	5
YRKESUTBILDNING	23	25	26	27	35
VUXENUTBILDNING	12	9	17	12	11
ÖVRIGA PROJEKT	22	21	4	1	4
TOTALT i mkr	1214.9	161.6	198.5	285.0	270.0

Svenskt bistånd till undervisningssektorn 1979/80 - 1982/83 som del av det totala biståndet (faktiska utbetalningar i löpande priser MKR)

	1979/80	1980/81	1981/82	1982/83
BILATERALT BISTÅND	161.6	198.5	285.0	270.0
ENSKILDA ORGANISATIONER	60.2	72.7	69.3	81.0
ÄMNESINRIKTAD VERKSAMHET	10.0	7.5	7.6	14.0
TOTALT	231.8	278.7	361.9	365.0
BOTALT BILATERALT BISTÅND	2760.8	2872.6	3210.7	3615.7
UTBILDNING I PROCENT AV DET TOTALA BISTÅNDET	8.4	9.7	11.3	10.1

Anm: Inkluderar inte utbildningskomponenter i program inom jordbruk, hälsovård och industrin.

Personalbistånd till undervisningssektorn 1983

Antal kontraktsanställda i fält per 31/12 1981	30
" " " " " 1982	55
" " " " " 1983	61
" " utresta under 1983	21
" " under rekrytering per 31/12 1983	24

Antal korttidsanställda i fält per 31/12 1983	3
" " utresta under 1983	42
" " under rekrytering per 31/12 1983	13

Antal uppdrag utförda av konsultföretag 1983	19
--	----

Resursbasseminarier 1983

- vuxenundervisning, $\frac{1}{2}$ dag	20 deltagare
- specialundervisnings, 2 dagar maj	25 "
- Utbildningsplanering, 2 veckor + självstudier. januari - april	25 "

Antal utvärderingar, på gång eller slutförda 1983	44
---	----

SIDA-STÖDDA UTVÄRDERINGAR OCH STUDIER GENOMFÖRDA UNDER 1983 - UNDERVISNINGSSSEKTORN

Botswana

Studie över handikapputbildning i BOTSWANA, under genomförande.

Handbok för primärskolan i BOTSWANA, Dahlström, under genomförande.

Women, Education and Employment. The Case of Botswana. Julia Majaha-Järtby, Ulla Kann.

Etiopien

Sektorutvärdering ETIOPIEN, publicerad juni 1983.

Studie över distansundervisning i ETIOPIEN, FW Pedagogisk konsult i Lund, maj 1983.

Studie över skolbyggnadsprogrammet, Sture Hjelm, publicerad dec 1983.

Indien

Utvärdering av "Non-Formal Education Programme for the Age group 9-14", Indien, Österling, Mellbring, Persson, dec 1983.

Kenya

Utvärdering av slöjdundervisning KENYA, genomförs 1983-1984.

Lesotho

Studie över Organisation och effektivitet i LESOTHOs förvaltning, mars 1983.

Moçambique

Sektorrapport MOÇAMBIQUE, under utarbetande, färdig första halvåret 1984.

Portugal

Slutrapport över Portugalsamarbetet, under utarbetande. Det föreligger dock följande slutrapporter från respektive institutionell konsult:

Stöd till specialundervisning av Handikapprådet.

Stöd till vuxenundervisning av Linköpings Universitet.

Stöd till lärarutbildning av Lärarhögskolan i Stockholm.

Stöd till vetenskaplig och teknisk dokumentation av
Tekniska Högskolans Bibliotek.

Stöd till kooperativ utbildning av Swedish Cooperative
Centre.

Sri Lanka

Studie över specialundervisning SRI LANKA, februari 1983.

Utvärdering Förmansutbildningsinstitutet SRI LANKA,
december 1983.

Utvärdering Open University-programmet i SRI LANKA i
samarbete UNDP/SIDA, december 1983.

Studie över distansundervisning SRI LANKA, färdig första
halvåret 1984.

Tanzania

Primary Education in TANZANIA, färdig i början av 1984,
sammanfattning av tanzansk och internationell forskning.

Report on Teacher Training for the National Vocational
Training System TANZANIA, juli 1983.

Utvärdering av specialundervisningsprogrammet TANZANIA,
mars 1983.

Utvärdering av olika lärarutbildningsprogram TANZANIA,
görs i samråd med IIEP, under genomförande.

Utvärdering av vuxenundervisningsprogrammet i TANZANIA,
mars 1983.

Personalutbildning på finans- och planeringsministerierna.
Specialrapport av Göran Andersson. Publicerad jan 1984.

Zambia

Sektorrapport ZAMBIA, februari 1983.

Study on local production on technical aids for disabled
children in ZAMBIA, genomfördes nov 1983.

Report on Teachers' Resource Centers in ZAMBIA, Sparrman,
april/maj 1983.

ZAMBIA National Campaign to reach disabled children,
report by I Freyers, april/maj 1983.

ZAMBIA National Campaign to reach disabled children,
report by Mambo Muenda, 1983.

Zimbabwe

Utvärdering av ZIM-Science projektet i ZIMBABWE, genomförs
av undervisningsministeriet i ZIM med tekniskt stöd
av SIDA, under genomförande 1983-1984.

Utvärdering av ZIMTEL programmet för lärarfortbildning medelst distansundervisning, genomförs av undervisningsministeriet i ZIMBABWE 1983-1984.

Utvärdering återuppbyggnadsprogrammet av kommunministeriet i ZIMBABWE 1983-1984.

Massmedia

Bistånd på kommunikationsområdet - Utvärdering av svenska insatser, Hedebo, Rappe, jan 1983.

ILET/ALTERCOM utvärdering, Hedebo, Rappe, febr 1983.

Övrigt

Utvärdering av SATEP (Southern African Team for Employment Promotion), publicerad mars 1983.

Utvärdering Development Sound Industrial Relations, ILO i samarbete med svenska ILO-kommittén, planeras.

Studie över problem i samband med kvinnors medverkan i utbildningsprojekt (i samband med SIDA's yrkesutbildningsprojekt (IEP, Stockholm och FREPD, Dacca)), pågår.

Development of rural skills, samarbete SIDA och IBRD, pågår, utvärdering.

Non Formal Training Programmes for Rural Skill Development, Alex Gorham, okt 1983 (nytryck).

Utvärdering av UNESCOs regionala specialundervisningsprogram, mars 1983.

Studie om användbarheten av svensk folkbildning i u-land, under genomförande 1983-1984.

Studie "Sweden as a partner in Development", spansk och engelsk version, genomförd på begäran av Nicaragua, nov 1983.

Utvärdering av utveckling av yrkesutbildningsmetoder (MES), programmet genomfört av ILO och delfinansierat av SIDA-ÄIV, färdig slutet 1984.